

Hästnäringens Yrkesnämnd (HYN)
Naturbrukets Yrkesnämnd (NYN)
Skogsbrukets Yrkesnämnd (SYN)

REMISSYTTRANDE

Dnr 2017/7794

2017-02-27

Er ref U2016/04660/GV

Ert datum 2016-11-29

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se
u.registrator@regeringskansliet.se

Remissyttrande över En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77)

Hästnäringens Yrkesnämnd (HYN), Naturbrukets Yrkesnämnd (NYN) och Skogsbrukets Yrkesnämnd (SYN) företräder tillsammans större delen av det arbetsliv som senare kommer att anställa naturbruksleverna.

Inledning

U2015/04701/S1

Skolverket har utrett förutsättningarna för en eventuell inriktning mot naturturism separat (U2015/04701/S1). I detta arbete utreddes förutsättningarna för ytterligare en inriktning på naturbruksprogrammet, i samråd med berörda branscher och andra intressenter. I arbetet avsågs att Skolverket även beaktade hur en eventuell sådan inriktning skulle avgränsas mot andra yrkesprogram i gymnasieskolan.

Synpunkter på det specifika förslaget

Dnr U2015/04701/S: Skolverkets slutsats är att det inte är försvarligt att till regeringen föreslå ett inrättande av en sjätte inriktning. Denna slutsats är primärt grundad på att arbetslivets reella efterfrågan på elever utbildade på naturbruksprogrammet inom området naturturism är förhållandevis låg, att ett införande av en ny sådan inriktning inte stöds av de nationella programråden samt att tidigare till regeringen föreslagna strukturförändringar på naturbruksprogrammet tillsammans med de nuvarande examensmålen och programstrukturerna för hotell- och turismprogrammet samt barn- och fritidsprogrammet täcker behoven

HYN, NYN och SYN ser positivt på de åtgärder som föreslås och tillstyrker förslagen. Inrättandet av en ny inriktning, naturturism, på naturbruksprogrammet har inget stöd ifrån Hästnäringens yrkesnämnd, Naturbrukets yrkesnämnd eller Skogsbrukets yrkesnämnd.

Kommentarer:

- SYN, NYN och HYN stöder Skolverkets slutsats är att det inte är försvarligt att till regeringen föreslå ett inrättande av en sjätte inriktning. Denna slutsats är grundad på att arbetslivets reella efterfrågan på elever utbildade på naturbruksprogrammet inom området naturturism är förhållandevis låg. Så lågt antal som 20 procent jobbar inom branschen ett år efter avslutad utbildning.
- Undersökningen som Skolverket genomfört 2016 visar att en del av de arbeten som elever efter genomförd utbildning på naturbruksprogrammet arbetar med var arbeten som inte ryms inom området naturturism. Det var arbeten som skidlärare, snowboardinstruktör, arbete i äventyrspark och campingvärd som barn- och fritidsprogrammets inriktning fritid och hälsa samt hotell- och turismprogrammets inriktning turism och resor förbereder till.
- Naturturism är som näring säsongsbetonad. De anställningar som eleverna, enligt Skolverkets undersökning, erhöll direkt efter utbildningen var mestadels säsongsanställningar. Mycket av arbetet inom området utförs av egenföretagare och småföretagare. Det är viktigt att branschen hittar goda lösningar för dem som anställs och att man finner lösningar som ger heltidsjobb, exempelvis genom kombination av annan verksamhet på landsbygden under resten av året.
- Svårigheter att bedöma reella utbildningsbehovet
  - Svårt med avgränsning mellan yrkeshögskola och gymnasieskola.
  - I dagens läge finns fördjupningskurser inom naturturism på gymnasieskolans hotell- och turismprogram.
  - Naturguidning på gymnasial nivå finns även på barn- och fritidsprogrammet.
- De skolor som vill utbilda inom naturturism kan ansöka om särskild variant med riksrekrytering.

HYN, NYN och SYN ser sammanfattningsvis att verksamhet inom naturturism bör bygga på att den som arbetar inom området har ett gediget yrkeskunnande inom något område inom naturbruk, exempelvis hästhållning, lantbruk, skogsbruk eller trädgård. Att ha en separat inriktning i detta avseende ser vi inte som en bra utbildningsstruktur.

25.4 Förslag:

1. Den minsta garanterade undervisningstiden utökas till viss del, detta till följd av ytterligare behov av lärarledd tid på yrkesprogrammen. Ökningen avser även viss lärarledd tid för gymnasiearbetet på alla nationella program. Det kan därutöver finnas skäl att överväga ytterligare utökningar av undervisningstiden på sikt.
2. Huvudmannen ska följa upp och redovisa den faktiska undervisningstid som eleverna har erbjudits, och i den individuella studieplanen ska den faktiska undervisningstid som varje elev har erbjudits redovisas.
3. Skoldagarna ska vara sammanhållna och elevernas skolarbete ska fördelas jämnt över dagen.
4. Grundskolan och gymnasieskolan ska sträva efter ett förtroendefullt samarbete. En systematisk överlämning ska göras när eleverna övergår från grundskolan till gymnasieskolan. Överlämningen avser relevanta uppgifter som kan behövas för att underlätta elevernas övergång till gymnasieskolan.

HYN, NYN och SYN anser att det är angeläget att öka den garanterade undervisningstiden inom gymnasieskolan. Däremot anser vi inte att det ska ske på bekostnad av att poängen på

gymnasiearbetet försvinner. Som påpekat ovan anser vi att det även fortsättningsvis är viktigt att gymnasiearbetet är poängsatt. Vi anser även att det är angeläget att se över begreppet heltidsstudier så att gymnasieskolans definition av heltidsbegreppet bättre överensstämmer med det framtida arbetslivets definition av heltidsbegreppet. Det är också viktigt att påminna om att i jämförelse med övriga Europa har svenska elever få undervisningstimmar. Det är också angeläget att skapa en tydligare definition av, och plan för, utbildnings begreppet som helhet.

Vi tillstyrker också förslaget om att huvudmannen ska följa upp och redovisa den faktiska undervisningstiden som eleven har erbjudits. Att eleverna ges tillräckligt med tid till utbildningen är en av grundförutsättningarna för att eleverna ska nå målen och gymnasieexamen. Det bör också öka genomströmningen i gymnasieskolan, då en förutsättning för att nå examen är att det finns tillräckligt med tid avsatt. Vi anser också att den individuella studieplanen ska innehålla en redovisning av den faktiska undervisningen som eleven har deltagit i.

HYN, NYN och SYN tillstyrker även förslaget om att skoldagarna ska vara sammanhållna och att elevernas skolarbete fördelas jämnt över dagen. Det skapar förutsättningar för att fler elever når målen och det är också en viktig aspekt för att förbereda eleverna för ett kommande arbetsliv. Här kan med fördel inspiration hämtas från ett flertal av de branschdrivna kvalitetsäkringskoncepten. Vi anser även att det är betydelsefullt att dokumentera hur elevernas utbildning organiseras som heltidsstudier och med sammanhållna arbetsdagar inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Vi tillstyrker även förslaget om att det ska ske en systematisk överlämning mellan grundskola och gymnasieskola för att underlätta elevens övergång till gymnasieskolan och vi tror att det skapar bättre förutsättningar för att eleven får bättre möjlighet att klara av gymnasiestudierna.

25.9 Förslag:

1. Alla yrkesprogram ska ge högskolebehörighet i sitt grundupplägg. Elever ska kunna välja bort de kurser som leder till högskolebehörighet genom aktiva val.
2. Yrkesprogrammen ska ge fler möjligheter. Eleverna ska ha rätt till utökad program för att läsa antingen kurser som leder till särskild behörighet eller yrkeskurser.

HYN, NYN, SYN anser i likhet med utredningen att alla naturbruksprogrammet ska ge högskolebehörighet i sitt grundupplägg, samt att eleverna ska ha möjlighet att välja bort kurser som leder till högskolebehörighet genom aktiva val. Däremot är vi starkt oeniga med utredningen att detta ska ske inom ramen för dagens 2500 poäng. Risken med förslaget är att både likvärdigheten för eleverna samt deras anställningsbarhet minskar. HYN, NYN, SYN förordar att den grundläggande högskolebehörigheten ska vara möjlig att välja bort, samt rymmas inom 2800 poäng.

Vi är också oeniga med utredningen om att syftet med naturbruksprogrammet i Skollagen 16 kap. 3 § ska ändras till att de i första hand ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning. HYN, NYN, SYN anser att naturbruksprogrammet även fortsättningsvis ska leda till anställningsbarhet och utgöra en grund för yrkesverksamhet, eget företagande eller fortsatt yrkesutbildning.

HYN, NYN, SYN anser även, liksom utredningen, att eleverna på naturbruksprogrammet ska ha rätt att läsa kurser som leder till särskild behörighet och yrkeskurser genom utökad program, vilket skal kunna erbjudas av i princip samtliga naturbruksgymnasier.

25.12 Förslag:

1. Ett estetiskt ämne ska ingå bland de gymnasiegemensamma ämnena i alla nationella program. Det ska vara möjligt att välja mellan olika estetiska ämnen och dessa ämnen bör i huvudsak vara ämnen som kan anses som centrala estetiska bildningsämnen.
2. Endast ämnesstudierna på nationella program ska anges i gymnasiepoäng. Gymnasiearbetet har en annan karaktär än gymnasieskolans ämnen och kurser och ska inte längre anges i gymnasiepoäng. Gymnasiearbetet ska även fortsättningsvis genomföras inom ramen för utbildningen. För detta ändamål bör den minsta garanterade undervisningstiden utökas.

HYN, NYN och SYN avstyrker förslaget om att införa ett estetiskt ämne i och med det avstyrker vi även att det ska ingå bland de gymnasiegemensamma ämnena i naturbruksprogrammet. Estetisk verksamhet är viktig för både eleverna på de högskoleförberedande programmen och på naturbruksprogrammet. Men vi anser att det är bättre att anpassa inslaget av estetisk verksamhet efter förutsättningarna på naturbruksprogrammet.

HYN, NYN och SYN avstyrker förslaget om att gymnasiepoängen ska plockas bort från gymnasiearbetet. Gymnasiearbetet är en av få möjligheter för branscherna att kvalitetssäkra naturbruksprogrammet. Gymnasiearbetet har också potential att utvecklas och få en större betydelse för naturbruksprogrammet i framtiden, inte minst mot bakgrund av de diplomeringar som branscherna utvecklat. Även eleverna har mycket att vinna på att gymnasiearbetet utvecklas och får en större roll. I och med Skolverkets uppdrag att utreda yrkesprov inom gymnasieskolan har gymnasiearbetet potential att få en än större betydelse för gymnasieutbildningen. Det vore väldigt olyckligt om gymnasiepoängen togs bort från gymnasiearbetet.

Lars Bäckman
Hästnäringens Yrkesnämnd
www.hyn.se
070-893 7506
Lars Bäckman
(lars.backman@hyn.se)

Michael Insulander
Naturbrukets Yrkesnämnd
www.nyn.se
08-787 54 09
Michael.insulander@lrf.se

Kristine Persson
Skogsbrukets Yrkesnämnd
www.syn-kurser.se
08-762 7238
kristine.persson@sla-
arbetsgivarna.org